

ΤΕΣΣΕΡΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΣΕ ΠΕΝΤΕ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΙΑΣΟ ΚΟΥΝ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ

ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ κ. Μ. ΚΑΡΑΓΑΤΣΗ

Με τόν παραπάνω τίτλο, το Θέατρο Τέχνης παρουσιάζει ένα πρόγραμμα με πέντε μονόπρακτα. "Ας τα εξετάσουμε με τη σειρά.

Έχουμε πρώτα δύο μονόπρακτα του Μπέρτολτ Μπρέχτ: την «Έβραία» και τον «Καταδότη». Πρόκειται για λογοτεχνία καθαρά προπαγανδιστική (άντιναζιστική), χωρίς κανένα γενικότερο διδασμα που να δικαιολογεί την επιδίωξή της ύστερα από είκοσιπέντε χρόνια. Πολλές φορές, τα Ιστορικά γεγονότα ενέπνευσαν δριστουργηματικά έργα σε μεγάλους λογοτέχνες. Δυστυχώς, δεν είναι αυτή η περίπτωση του Μπρέχτ. Ο μεγάλος λογοτέχνης είναι πάντοτε π ν ε υ μ α έ λ ε υ θ ε ρ ο, που δεν υποδουλώνει τη γραφίδα του σε πολιτικές σκοπιμότητες. Το φρικιαστικό απάνθρωπο καθεστώς του χιτλερισμού ενέπνευσε θαυμάσιες σελίδες σε πάμπολλους λογοτέχνες, καθώς κι' έρασιτέχνες. Όσον αφορά τους επαγγελματίες, υπενθυμίζω το «Καπούτ» του Μαλαπάρτε. Όσον αφορά τους έρασιτέχνες, το συγκλονιστικό «Ημερολόγιο της Άννας Φράνκ. Μά κι' οι δύο τους ήσαν πνεύματα ελεύθερα, που έγραφαν οίστορηλατημένοι από όσα έβλεπαν και πάθαιναν κι' όχι διατεταγμένοι να εξυπηρετήσουν κάποιον πολιτική σκοπιμότητα, όχι λιγώτερο απεχθή από εκείνη που καταπολεμούν. Ενδεικτικώς αναφέρω ότι θέμα του «Καταδότη» είναι το παιδί που διδάχθηκε απ' τους χιτλερικούς δασκάλους να καταδίδει στο Κάμμα τους γονείς του, αν διαπιστώσει πως καταφέρονται κατά του Χίτλερ. Η ιστορία διδάσκει ότι ο χιτλερισμός αντίγραψε αυτό το απάνθρωπο σύστημα από το Σταλινισμό, δηλαδή στην πολιτική πραγματικότητα της οποίας ο Μπρέχτ ήταν τυφλός όπαδός και ταπεινός υπηρέτης...

Άσχετως μ' όλα αυτά (ή μάλλον ακριβώς γι' αυτούς τους λόγους) τα δύο μονόπρακτα του Μπρέχτ δεν παρουσιάζουν ούτε λογοτεχνικό ενδιαφέρον, ούτε ενδιαφέρον πολιτικής επικαιρότητας. Η «Έβραία» μάλιστα στηρίζεται σ' ένα στοιχείο άκρως αντιπαθητικό: Ο Γερμανός συγγραφέας — ο Μπρέχτ — παρουσιάζει τον Γερμανό — και μη χιτλερικό — σύζυγο μιας Έβραίας, προθυμότερο να ξεφορτωθεί την ά γ α π η μ έ ν η γυναίκα του, μόνο και μόνο για να γλυτώσει από τις δυσάρεστες συνέπειες αυτού του γάμου. Δίχως άλλο αρκετοί Γερμανοί άνθρωποι χαμηλού χαρακτήρος φέρθηκαν όπως ο ήρωας της «Έβραίας». Ο Μπρέχτ όμως γενικεύει τα φαινόμενα, κολλώντας τη ρετσινιά της μικροψυχίας σ' όλο το γερμανικό λαό — το λαό του. Αν ο Μπρέχτ είχε την πρόθεση να αντιμετωπίσει με κριτήριο έθνικά, κι' όχι εξυπηρετικά κάποιας πολιτικής σκοπιμότητας, την ήθική περιπέτεια που πέρασε ο γερμανικός λαός από τον χιτλερισμό, θα ένεπνέετο βασικώς διαφορετικό φινάλε: όταν δηλαδή η Έβραία έλεγε στον Γερμανό, άφίσης φυλής, άντρα της, ότι φεύγει στο εξωτερικό, για να

μην εμποδίσει τη σταδιοδρομία του, εκείνος θα της απαντούσε: «Τη σταδιοδρομία μου τη στέλνω στο διάβολο! Εκείνο που διαπιστώνω είναι ότι έσένα, της Έβραίας γυναίκας μου, κινδυνεύει η ζωή στη Γερμανία. Συνεπώς θα κάνω το μόνο που με προστάζει η καρδιά κι' η τιμή: θα φύγουμε μαζί για το εξωτερικό»...

Η έρμηνεία των δύο αυτών μονόπρακτων δεν ξεπέρασε τα όρια της πολύ αμφισβητήσιμης λογοτεχνικής αξίας τους. Η κ. Γιανταξπούλου, ως Έβραία, έπαιξε με λιτότητα κι' έσωτερικότητα. Ο κ. Μπιρμπίλης δεν μαρτύρησε διόλου τα τραγικά διλήμματα που του γέννησε η αναχώρησις της γυναίκας του. Τα δέχθηκε με ψυχραιμία όχι Γερμανού, αλλά Άγγλοσάξονος. Ο κ. Κωνσταντίνου κι' η κ. Καπελαρή έπαιξαν με αρκετή άνεση τον «Καταδότη».

Κι' ερχόμαστε στο «Κύνειον άσμα» του Τσέχωφ. Δεν πρόκειται περί καθαυτό μονόπρακτο, αλλά μάλλον περί μονολόγου, που δίνει δυνατότητες σ' έναν ήθοποιό να επιδείξει την δεξιοτεχνία του. Ρόλος για ήθοποιό μεγάλου τολάντου και μακρής πείρας. Ο Γιώργος Λαγάνης έκανε μία ωραία προσπάθεια, αρκετά έπιτυχή, μαλονότι ο τύπος του ήρωος δεν ταιριάζει στην καλλιτεχνική του ίδιουσγκρασία. Άξιοπροσεκτός ο κ. Κατσαδράμης στο ρόλο του υποβολέως.

Φθάνουμε στον «Περλιπλίν και Μπελίσσα», ένα... τετράπρακτο μονόπρακτο του Γκαρθία Λόρκα. Πρέπει να παραδεχθούμε πως ο εξαιρετός αυτός συγγραφέας έχει γράψει μερικά έργα πολύ καλύτερα. Έδώ, το υλικό του είναι λίγο πρόχειρο κι' άκατέργαστο. Η ποίησις του θέματος ξεφεύγει προς κάποιον μελοδραματισμό. Όλ' αυτά θα τα παραβλέψουμε, αν η έρμηνεία δεν ήταν εκτόκτως άνιση. Απ' τη μία μεριά η κ. Ζαβιτσάνου, που έπαιξε το ρόλο της σαν μεγάλη ήθοποιός που είναι, καθώς η κ. Μαρμαρινού, πραγματικά έκτακτη στο δικό της ρόλο. Από την άλλη όμως μεριά ο κ. Μπάκας δεν έκανοποίησε ποσώς τις απαιτήσεις του δικού του ρόλου.

Και τελειώνουμε με την «Πιτέντα» του Πιραντέλλο, δηλαδή το μοναδικό σημαντικό έργο του προγράμματος, αλλά και το πιο καλοπαιγμένο από τους κ. κ. Χατζημάρκο, Χριστίδη και Κατσαδράμη.

Συμπέρασμα: Πρόγραμμα γωοίς μεγάλο ενδιαφέρον, κι' όχι πολύ ικανοποιητικώς έρμηνευμένο. Αύτη τη φορά, ο Κάρολος Κούν δεν ετύχησε ούτε στην εκλογή των έργων, ούτε στη σκηνοθετική του εργασία. Άς ελπίσουμε πως το φαινόμενο είναι παροδικό...

Μ' έξυπνόδα και γούστο έγινε η πρόχειρη διαρρύθμισις της σκηνής από τον κ. Βακαλό. Η μουσική του κ. Χατζηδάκη πάντα ελχάριστη. Με την ευκαιρία αυτή αναφέρω ότι και τη «Δόνα Ροζίτα» που παίζεται στο Έθνικό, ο κ. Χατζηδάκης την πλαισίωσε με μουσικό χρώμα άγνότατα Ισπανικό.

Μ. ΚΑΡΑΓΑΤΣΗΣ